

ความสำนึกทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
ในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีเขตเทศบาลตำบลโนนสูง
จังหวัดนครราชสีมา

นาย ชวนะ ภากานันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

ISBN ๙๗๔-๕๖๑-๕๗๑-๘

007182

01/10

AN ANALYTICAL STUDY OF THE POLITICAL CONSCIOUSNESS AND DEMOCRATIC
POLITICAL PARTICIPATION OF INTEREST GROUPS
IN THE NONSUNG MUNICIPALITY, PROVINCE
OF NAKHON RATCHASIMA

Mr. Chavana Pavaganun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

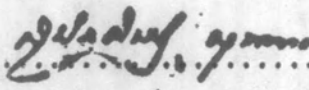
Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความสำคัญทางการ เมือง   กับการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของกลุ่ม
ผลประโยชน์ในระบบประชาธิปไตย : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณี
เขตเทศบาลตำบลโนนสูง   จังหวัดนครราชสีมา
โดย   นายชวนะ ภักดานันท์
ภาควิชา   การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.กมลลา สุขพานิช-ชัยเทพราว

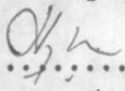

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เนี้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.... คณะกบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประกิจษ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรุง สุภาพ)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ น่องแ่นัว)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กมลลา สุขพานิช-ชัยเทพราว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสำคัญทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ
 กลุ่มผลประโยชน์ในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะ
 กรณีเขตเทศบาลตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อนิติ นาย ชวระ ภักดิ์นันท์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กณลา สุขพานิช - ชันทรปราบ

ภาควิชา การปกครอง

ปีการศึกษา ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสำคัญทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง โดยจะให้ความสำคัญต่อตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำคัญทางการเมือง เช่น อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ และเพศ นอกจากนี้จะได้ศึกษาบทบาทและความสนใจของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จาก กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มลูกจ้างและกรรมกร กลุ่มพ่อค้า และนักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ใช้ชีวิตประจำวันรวมทั้งสิ้น ๓๐๐ คน

แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญทางการเมืองประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง และทัศนคติทางการเมือง ตลอดจนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยลักษณะของคำถามเป็นแบบคำตอบผิดถูก

เฉพาะส่วนที่ไว้รักษาความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สำหรับส่วนอื่น ๆ ใช้แบบมาตรฐานประเมินค่า คำถามทั้งหมดมีจำนวน ๒๓ ข้อ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้อาศัย เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณค่าทางสถิติ

ผลการวิจัยสามารถสรุปรวมได้

๑. กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง มีความสำคัญทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

๒. ในกลุ่มประชาชนที่มีความสำคัญทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงนั้น พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่มีอิทธิพลกำหนดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ

๓. เพศมีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างของระดับความสำคัญทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ โดยทั่วไปนั้น เพศชายมีความสำคัญทางการเมือง และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงมากกว่าเพศหญิง

๔. บุคคลที่มีความสำคัญทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ย่อมจะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงด้วย คือ พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างความสำคัญทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

๕. โดยสรุปแล้ว การศึกษาพบว่า กลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูงที่มีความสำคัญและการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมักจะเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อย มีการศึกษาและรายได้ระดับต่ำและเป็นเพศชาย

ท้ายที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยยอมรับว่าเป็นเพียงข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเพื่อสำรวจเบื้องต้นเท่านั้น ยังไม่สามารถยืนยันและนำไปอ้างอิงได้แน่นอนนัก

Thesis Title   An Analytical Study of the Political Consciousness
and Democratic Political Participation of Interest
Groups in the Nonsung Municipality, Province of
Nakhon Ratchasima

Name   Mr. Chavana Pavaganun

Thesis Advisor   Associate Professor Kanala Sukhabani j, Ph.D.

Department   Government

Academic Year   1982

ABSTRACT

This thesis attempts to examine the political consciousness which presumably stems from political participation of interest groups in the Nonsung municipality district. The political participation is tested by using several variables, dependent and independent, such as sexes, age, educational background and income, in order to explain the political consciousness as well as political participation within the democratic framework.

The sampling groups are consisted of 300 residents of the nonsung municipality district. The Likert rating-scale and check-list questions are used to test the variables which are divided

into 63 questions. They are later computerized to test the hypothesis as well as to statistically analyze by percent. Cross-tabulation of different factors between variables such as age, educational background, income and sex is also included.

Some of the major findings are as follows:

1. Interest groups in the Nonsung municipality district are found to have middle to high level of political consciousness.
2. As for the interest groups with high level of political consciousness and political participation, it is found that, age, education and income are important indicators of change in political attitude and political participation.
3. Sex has an influence on the indicator of different level of political consciousness and political participation, as men are generally found to have higher level of political consciousness and political participation than women.
4. The positive relation between political consciousness and political participation indicates that the people with high level of political consciousness will have a tendency to high level of political participation as well.
5. In conclusion of this study it is found that the younger people and the people with lower level of educational background as well as the people with lower level of income and men constitute the significant interest groups with higher level

of political consciousness and political participation.

Finally, the result of this research is just the exploratory research.

กิติกรรมประกาศ

ในการ เขียนวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากประสบการณ์เมื่อครั้ง
ยังรับราชการอยู่ในตำแหน่ง เจ้าพนักงานบริหารงานเทศบาล (รองปลัดเทศบาล) ประจำเขต
เทศบาลตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

คุณประโยชน์ทางวิชาการอันอาจเกิดจาก วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่บิดา
มารดาผู้ให้กำเนิดที่ให้ความอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษามาโดยตลอด ขอกราบระลึกถึง
พระคุณของบรรดาครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กมลลา สุขพานิช-ขันตปราม ในฐานะเป็น
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและกราบขอบพระคุณอย่างสูง
แก่ ศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และรองศาสตราจารย์
ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่กรุณาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุดท้าย ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ คุณภรทอง เขมะศิริ และคุณวันทนา ชาญวนิวงค์
ที่ได้ช่วยเหลืองาน ทุกอย่างด้วยความอุทิศสัจจะจิตวิทยานิพนธ์สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้
ขอขอบคุณบรรดาประชาชนและข้าราชการภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง ที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ในการให้ข้อมูลอย่าง ยิ่ง ขอขอบคุณสำหรับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในการ
ค้นคว้าเอกสาร ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ ห้องสมุดกลาง ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย
ศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์และห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรามคำแหง ห้องสมุดสถาบันกิตติพัฒนาบริหารศาสตร์ ห้องสมุด
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและขอขอบคุณ คุณพจน์ เขจรรรยา เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้
ความอนุเคราะห์ในการ เชื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอจงบังเกิดแก่ทุกท่านที่ประสงค์จะใช้ศึกษาเป็น
แนวทางในการค้นคว้าต่อไป ส่วนภพพร่องทั้งหลาย ผู้เขียนขออภัยนับผิดชอบแต่ผู้เดียว.

ชวนะ ภวกันต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ท
รายการแผนภาพประกอบ	ณ
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ปัญหาการพัฒนาทางการ เมืองของไทยกับความสำนึกทางการ เมือง ..	๘
ภูมิหลังและสภาพปัญหาในที่นี้ที่ทำการวิจัย	๑๖
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓๓
สมมติฐาน	๓๔
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๓๖
สเกลในการวัดคำนิยามศัพท์เฉพาะ	๓๘
ข้อตกลงเบื้องต้น	๓๙
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔๑
ลำดับการ เสนอเรื่อง	๔๑
๒ ทฤษฎีและ คำจำกัดความ	๔๔
กระบวนการ อบรมกล่อมเกลตาทางการ เมือง	๔๔
ความสนใจทางการ เมืองและความรู้ความเข้าใจทางการ เมือง	๕๖
ทัศนคติทางการ เมือง	๗๖
ความสำนึกทางการ เมือง	๘๘
วัฒนธรรมทางการ เมือง	๙๗
สรุปท้ายบท	๑๑๐

๓	การ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๒
	ความหมายของการ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๔
	ขอบเขตของการ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๕
	แบบของการ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๓
	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๖
	ประโยชน์ของการ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๑๘
	การ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมืองแบบที่ เอื้อต่อการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตย	๑๓๐
๔	กลุ่มผลประโยชน์	๑๓๖
	ทฤษฎีการรวมกลุ่ม	๑๓๖
	การแบ่งกลุ่ม	๑๓๘
	พฤติกรรมของกลุ่ม	๑๔๑
	ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์	๑๔๔
	ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมืองทุกระบบ	๑๔๘
	กลุ่มผลประโยชน์ในระบบการเมือง	๑๕๕
	วิธีการดำเนินการของกลุ่มผลประโยชน์	๑๕๑
	บทสรุป	๑๕๔
๕	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕๘
	ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทศนคติทางการเมืองและความสำนึก ทางการเมือง	๑๕๘
	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับความสนใจทางการเมือง	๑๖๖
	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง	๑๖๗
	งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการ เข้ามี่ส่วนร่วมทางการ เมือง	๑๗๐

๖	วิธีดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๓
	กลุ่มตัวอย่าง	๑๓๔
	ตัวแปรและการนิยามตัวแปร	๑๓๖
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	๑๓๘
	การทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือ	๑๔๕
	การรวบรวมข้อมูล	๑๔๗
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๔๗
๗	ผลการวิจัย	๑๕๒
	ตอนที่ ๑ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	๑๕๓
	ตอนที่ ๒ เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามตัวแปรอิสระในเรื่องความสำคัญทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	๑๕๕
	ตอนที่ ๓ วิเคราะห์ความสำคัญทางการเมือง	๒๒๑
	ตอนที่ ๔ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	๒๒๔
	สรุปท้ายบท	๒๓๔
๘	สรุปผลการวิจัยและข้อ เสนอแนะ	๒๓๖
	วัตถุประสงค์การวิจัย	๒๓๖
	ตัวแปรที่จะศึกษา	๒๓๗
	กลุ่มตัวอย่าง	๒๓๗
	วิธีดำเนินการวิจัย	๒๓๘
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๓๘
	สมมติฐาน	๒๓๘

บทที่

๓

หน้า

สรุปผลการวิจัย	๒๔๐
อภิปรายผลการวิจัย	๒๔๒
ข้อเสนอแนะ	๒๗๑
บรรณานุกรม	๒๙๕
ภาคผนวก	๓๒๒
ประวัติผู้เขียน	๓๔๙

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑	แสดงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามตัวแปรอิสระ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และเพศ	๑๕๓
๒	แสดงคำตอบรายข้อของคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๑๕๖
๓	แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แยกตามตัวแปรอิสระกับความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง	๑๕๘
๔	แสดงคำตอบรายข้อของคำถามที่ใช้วัดความสนใจทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๐๒
๕	แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามตัวแปรอิสระกับความสนใจทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๐๕
๖	แสดงคำตอบรายข้อของคำถามที่ใช้วัดทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๐๘
๗	แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างและแยกตามตัวแปรอิสระกับทัศนคติทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๑๒
๘	แสดงคำตอบรายข้อของคำถามที่ใช้วัดการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ และรูปของกลุ่มผลประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๑๖
๙	แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกตามตัวแปรอิสระกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาลตำบลโนนสูง	๒๑๘

ตารางที่

หน้า

๑๐ แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามตัวแปรอิสระ
 กับความสำนึกทางการ เมืองของกลุ่มผลประโยชน์ภายในเขตเทศบาล
 ตำบลโนนสูง ๒๒๒

๑๑ แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ไม่ได้ควบคุมตัวแปรอิสระ
 และแยกตามตัวแปรอิสระของการไขว้จับคู่ ๒๒๕

๑๒ วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกแบบสอบถาม
 จำนวน ๓๕ ข้อ จากจำนวนผู้ทดสอบ ๕๐ คน ๓๖๓

รายการแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
๑	กระบวนทัศน์ของกระบวนกรอบรมกลัฒ เกลาทางการ เมือง	๓๑
๒	ส่วนประกอบของทัศนคติ	๘๒
๓	บ่อเกิดของทัศนคติ	๘๘
๔	ลักษณะความสัมพันธ์ของ ความสำนึกทางการ เมืองกับปัจจัยต่าง ๆ	๘๘
๕	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความสำนึก ทางการ เมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง และ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	๑๑๓
๖	พฤติกรรมของกลุ่มในลักษณะกระบวนกรนำเข้า-นำออก	๑๘๒